

1. Какво е вліяніе-то на Католицизмъ-тъ и на Преобразованї-тъ върх за просвѣщението? Начала-та на тия двѣ вѣроисповѣданія съвсѣмъ сѫ различни. Католици-ти казуватъ: “Въругай и не испытувай „, Народъ-тъ ся научилъ да предава безгрыжно душевно-то си спасеніе въ попечението на Священници-ты и на Църквъ-тъ. Въспитаніето на дѣца-та ся предава на Священници-ты; които, като повечето сѫ прости, учѣйтъ само начала-та на въспитаніето, безъ да ся трудїйтъ да развиijтъ умъ-тъ на младежъ-тъ, или да възбудїйтъ умственіе-тъ му дѣятелностъ. Напротивъ Протестанти-ти зиматъ за свои правила: “Испытайте всичко; дръжте ся за добро-то „, (1 Сол. 5; 21); “всякой да ся убѣди съвършенно въ своя-тъ умъ „, (Рим. 14; 5). Не ся боїтъ отъ испытуваніе, защото знаїтъ, че колкото по ичого ся испытува истина-та, и ся препиратъ за неї, толкова тя по очевидна и ясна станува. Тѣ съ вниманіе четаѣтъ слово-то Божие, за да сѫ готови да даватъ уменъ отговоръ на всяко-го, който ги пыта за надеждѣ-тъ на спасеніе-то (1 Петр. 3; 15). Добро-то въспитаніе ся почита отъ тѣхъ за най драгоцѣнно нѣщо, което родители ти иматъ за свої дѣлности да го предаватъ на чида-та си.

Отъ тия различни начала слѣдува голѣмо различие за просвѣщението. Това е явно отъ число-то на Протестански-ты ученици, които, съразмѣрно съ число-то на жители-ты, сѫ